

ROMÂNIA

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COLEGIUL DE CONDUCERE

Str. Batiștei, nr.25, sector 2, București

Către
Completul competent să judece recursul în interesul legii,

În temeiul art. 514 din Codul de procedură civilă, vă supunem atenției sesizarea de recurs în interesul legii formulată de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării asupra următoarei probleme de drept care a fost soluționată diferit de instanțele judecătorești în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 915 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Problema de drept ce a creat divergența de practică judiciară vizează înțelesul noțiunii de "acord" al părților, din cuprinsul tezei a II-a a alin. (2) al art. 915 din Codul de procedură civilă, respectiv condițiile de formă pe care ar trebui să le îndeplinească convenția părților cu privire la alegerea unei anumite instanțe, care ar urma să soluționeze acțiunea de divorț, în situația în care nici reclamantul și nici pârâtul nu au locuința pe teritoriul României.

Dispoziții legale incidente:

Art. 915 alin. (2) - *Dacă nici reclamantul și nici pârâtul nu au locuința în țară, părțile pot conveni să introducă cererea de divorț la orice judecătorie din România. În lipsa unui asemenea acord, cererea de divorț este de competența Judecătoriei Sectorului 5 al municipiului București.*¹

1. **Într-o primă opinie**, s-a statuat că, pentru a fi incidente dispozițiile primei teze a alin. (2) al art. 915 din Codul de procedură civilă, este necesar ca *acordul* părților cu privire la alegerea instanței care urmează a soluționa acțiunea de divorț, să fie exprimat expres, fie în formă scrisă anterior învestirii instanței, fie verbal în fața instanței, în situația în care litigiul este *pendinte*, în ambele cazuri, însă, reținându-se că manifestarea de voință a părților în sensul opțiunii pentru o anumită instanță trebuie să rezulte explicit fie din cuprinsul convenției, fie din susținerile formulate oral în fața instanței de judecată.
2. **Într-o altă opinie**, s-a apreciat că norma procedurală de competență cuprinsă în alin. (2) al art. 915 Cod procedură civilă teza I operează și în cazul în care *acordul* părților nu este

¹ Înainte de republicarea în Monitorul Oficial nr. 247 din 10 aprilie 2015 a Codului de procedură civilă din 2010, actualul art. 915 se regăsea în cuprinsul art. 914, articolul la care se face referire în unele hotărâri judecătorești.

exprimat în mod expres, în formă scrisă sau verbală, manifestarea de voință a părților cu privire la alegerea unei anumite instanțe putând fi dedusă din conduita lor procesuală, și anume neinvocarea excepției necompetenței teritoriale de către pârât prin întâmpinare, investirea aceleiași instanțe de către pârât cu soluționarea cererii reconvenționale, exprimarea acordului de către pârât în cuprinsul procurii acordată apărătorului ales.

Motivele reținute de către completele de judecată în sprijinul fiecăreia dintre opinii.

1. În argumentarea primei opinii, s-a reținut că prin *acord* se înțelege manifestarea de voință a două sau mai multor persoane exprimată cu intenția de a produce efecte juridice, iar exteriorizarea hotărârii de a încheia acordul prezintă, în această ipoteză, relevanță juridică deosebită, întrucât numai în prezența acestuia, poate fi vorba despre existența consimțământului.

Consimțământul reprezintă exteriorizarea hotărârii de a încheia un acord juridic. Consimțământul este voință declarată, elementul extern al voinței juridice.

Plecând de la definițiile expuse, atât jurisprudența, cât și doctrina au fost constante în aprecia că manifestarea de voință trebuie să fie una neechivocă, clară și exteriorizată. Manifestarea tacită de voință nu poate produce efecte juridice decât în măsura în care legea prevede în mod expres această modalitate.

Astfel, s-a reținut în argumentarea acestei opinii că, pentru ca alegerea de competență a părților să producă efectul extinderii competenței în favoarea instanței alese de acestea, este necesar ca înțelegerea părților să fie expresă, indiferent că este exprimată în formă scrisă, caz în care, din cuprinsul său, este necesar să rezulte explicit opțiunea pentru o anumită instanță, iar aceasta să fie determinată în chiar cuprinsul convenției, sau verbală, exprimată oral în fața instanței de judecată.

Ceea ce este esențial este natura expresă a convenției părților, respectiv ca, din cuprinsul său, să rezulte explicit opțiunea pentru o anumită instanță. Opțiunea poate fi exprimată într-o clauză atributivă de competență inserată în acord, înțelegere, convenție ori într-o convenție separată. Este posibilă și o convenție verbală, însă doar în cazul litigiilor născute, ceea ce înseamnă, *per a contrario*, că, anterior declanșării unui litigiu, convenția poate fi încheiată doar în formă scrisă.

Simpla alegere a instanței de către reclamant prin depunerea cererii de chemare în judecată, precum și lipsa invocării excepției necompetenței teritoriale de către partea pârâtă nu pot echivala cu acordul de voință al părților de care se face vorbire în cuprinsul art. 915 alin. (2) Cod procedură civilă, întrucât în virtutea argumentelor expuse, manifestarea tacită de voință nu poate produce efecte juridice decât în măsura în care legiuitorul a prevăzut în mod expres aceasta. În această situație, însă, legiuitorul nu a reglementat o astfel de posibilitate, iar neinvocarea excepției poate fi determinată de absența unei apărări calificate, necunoaștere, omisiune, etc., fără semnificația juridică a alegerii de competență.

Or, în aplicarea principiului potrivit căruia excepțiile sunt de strictă interpretare și aplicare, *exceptio est strictissimae interpretationis*, nu se poate interpreta că lipsa invocării excepției necompetenței teritoriale echivalează cu manifestarea tacită de voință în sensul alegerii instanței competente teritorial.

S-a mai opinat, de asemenea, că nici mențiunea cuprinsă în conținutul procurilor acordate de părți apărătorilor aleși să îi reprezinte în litigiul aflat pe rolul instanței căreia a fost introdusă acțiunea de divorț, nu reprezintă o alegere a instanței în sensul textului de lege evocat.

În argumentarea acestei interpretări, s-a mai reținut că un alt text, cu valoare de normă specială, cel al art. 126 alin. (1) Cod procedură civilă², referitor la alegerea de competență, prevede explicit că o asemenea convenție a părților (admisibilă numai în litigii referitoare la

² Art. 126. - (1) Părțile pot conveni în scris sau, în cazul litigiilor născute, și prin declarație verbală în fața instanței ca procesele privitoare la bunuri și la alte drepturi de care acestea pot să dispună să fie judecate de alte instanțe decât acelea care, potrivit legii, ar fi competente teritorial să le judece, în afară de cazul când această competență este exclusivă.

alte drepturi de care părțile pot dispune și, în aceste cazuri, doar dacă nu este vorba despre o competență teritorială exclusivă) trebuie să îmbrace forma scrisă, iar pentru litigiile începute poate fi făcută și verbal în fața instanței. Ca atare, necesită un acord de voință neechivoc sub aspectul alegerii instanței competente.

Realizând o interpretare prin analogie a celor două norme speciale în materia competenței jurisdicționale, s-a conchis că se poate aprecia că și art. 915 alin. (2) Cod procedură civilă cere ca înțelegerea părților să fie expresă, ceea ce înseamnă că din cuprinsul acesteia rezultă explicit acordul părților pentru alegerea unei anumite instanțe.

Tot în argumentarea acestei prime opinii, s-a mai apreciat că termenul de „acord” utilizat de legiuitor în textul art. 915 alin. (2) desemnează sau poate fi asimilat, de principiu, înțelegerii reglementate de art. 5 alin. 1 din Regulamentul (UE) nr. 1259/2010, potrivit căruia soții pot conveni să aleagă legea aplicabilă divorțului și separării de corp. Or, sub aspectul respectării condițiilor de formă, norma europeană stabilește că acest acord trebuie încheiat în scris, datat și semnat de ambii soți. În același sens, orice comunicare sub formă electronică, ce permite consemnarea durabilă a acordului, este considerată ca reprezentând o formă scrisă, însă atunci când legea statului membru participant, în care ambii soți își au reședința obișnuită la data încheierii acordului, prevede condiții formale suplimentare pentru asemenea acorduri, se aplică aceste condiții.

Drept urmare, în soluționarea conflictelor negative de competență, s-a apreciat că Judecătoria Sectorului 5 este instanța competentă teritorial să judece cererea de divorț, reținându-se inexistența acordului părților în lipsa manifestării exprese de voință în sensul alegerii unei anumite instanțe

În acest sens a se vedea deciziile Secției I civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 309 din 05.02.2016, nr. 2784 din 09.12.2015, nr. 2776 din 04.12.2015, nr. 2731 din 27.11.2015, nr. 2047 din 02.10.2015.

2. Cea de-a doua opinie conturată este susținută de argumentul potrivit căruia dispozițiile art. 915 alin. (2) din Codul de procedură civilă nu prevăd ca acordul de voință al părților cu privire la instanța competentă să judece cererea de divorț să fie dat expres, în cadrul aceluiași înscris - el putând rezulta și din indicarea aceleiași instanțe realizată chiar separat, dar neechivoc, de fiecare dintre părți - și nici să fie anterior introducerii cererii de divorț, în acest sens fiind și dispozițiile art. 1240 alin. (2) Cod civil, privind formele de manifestare ale consimțământului potrivit cărora *“Voința poate fi manifestată și printr-un comportament care, potrivit legii, convenției părților, practicilor statornicite între acestea sau uzanțelor, nu lasă nicio îndoială asupra intenției de a produce efectele juridice corespunzătoare”*.

Prin urmare, s-a apreciat că, în condițiile în care, odată cu introducerea acțiunii de divorț, reclamantul și-a manifestat voința ca litigiul să fie soluționat de o anumită instanță, acordul părților este întrunit pe acest aspect și în cazurile în care partea pârâtă nu s-a opus expres ca acțiunea de divorț să fie soluționată de judecătoria sesizată de reclamantă, neinvocând prin întâmpinare excepția necompetenței teritoriale a acelei instanțe judecătorești, sau când pârâtul, la rândul său, a introdus o cerere reconvențională pe rolul aceleiași instanțe, existând, astfel, un acord implicit și al pârâtului în sensul alegerii instanței competente. În plus, tot în acest context, alăturat împrejurărilor mai sus amintite, s-a mai reținut că și mențiunea din cuprinsul procurii date de către pârât apărătorului ales de a-l reprezenta în litigiul având ca obiect cererea de divorț, aflat pe rolul instanței alese de către reclamant prin introducerea acțiunii, reprezintă acordul acestei părți în această privință.

În consecință, în soluționarea conflictelor negative de competență, s-a apreciat că instanța competentă teritorial să soluționeze acțiunea de divorț este judecătoria pe rolul căreia reclamantul a

---

(2) În litigiile din materia protecției drepturilor consumatorilor, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, părțile pot conveni alegerea instanței competente, în condițiile prevăzute la alin. (1), numai după nașterea dreptului la despăgubire. Orice convenție contrară este considerată ca nescrisă.

ales să introducă acțiunea – reținându-se, în acest caz, existența unui acord tacit al pârâtului în absența unei opoziții exprese.

În acest sens a se vedea deciziile Secției I civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 939 din 19.04.2016 (cu opinie separată), nr. 876 din 12.04.2016, nr. 534 din 10.03.2016, nr. 191 din 28.01.2016, nr. 76 din 21.01.2016, nr. 2044 din 02.10.2015, nr. 1202 din 07.05.2015, nr. 908 din 26.03.2015.

*****

În concluzie, este de precizat că multitudinea reguletoarelor de competență asupra cărora înalta Curte de Casație și Justiție a fost chemată să se pronunțe în legătură cu aplicarea și interpretarea art. 915 alin. (2) din Codul de procedură civilă, relevă o divergență de opinii a instanțelor judecătorești din întreaga țară asupra problemei de drept semnalată, aspect de natură să întărească nevoia declanșării mecanismului de unificare prevăzut prin dispozițiile art. 514 din Codul de procedură civilă.

În susținerea prezentei cereri, atașăm hotărârile judecătorești prin care s-au pronunțat soluții diferite asupra problemei de drept supuse analizei.

Judecător dr. Livia Doina Stanciu
Președintele
Înaltei Curți de Casație și Justiție

Judecător Iulia Cristina Tarcea
Vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție

Judecător Ionuț Mihai Matei
Vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție

Judecător Ana Maria Dascălu

Judecător Doina Popescu

Judecător Gabriela Elena Bogasiu

Judecător Simona Camelia Marcu

Judecător dr. Constantin Brânzan